

ДЕМОГРАФІЧНА СИТУАЦІЯ В МИКОЛАЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

**Крилова І.Г., кафедра економіки підприємств, канд. екон. наук, доцент
Миколаївський національний аграрний університет**

Основні процеси, які відбуваються у відтворенні населенні характеризує демографічна ситуація. Основні статистичні показники, необхідні для аналізу демографічних процесів наступні: загальні коефіцієнти (народжуваності, смертності, шлюбності, розлучуваності), коефіцієнти смертності за віком, коефіцієнти смертності за причинами смерті, показники материнської смертності, бруто-коефіцієнт відтворення; нетто-коефіцієнт відтворення; сумарний коефіцієнт народжуваності; імовірність померти у певному віці; імовірність дожити до наступного віку; середня очікувана тривалість життя (по Україні, регіонах) [1].

В Миколаївській області, як в цілому і по країні існує демографічна криза, яка проявляється в першу чергу значним переважання чисельності померлих над народженими; відбувається щорічне зменшення населення. В процесі відтворення населення важливим є аналіз факторів, які здійснюють значний вплив на формування загального приросту населення: природний та міграційний рух. Дослідження динаміки чисельності наявного населення Миколаївської області за період 1960р. по 1993р. показує щорічний загальний приріст населення, починаючи з 1994р. по сьогоднішній день відбувається загальне зменшення населення (таблиця 1). Зауважимо, що з 1994р. по 2018р. (виключення становить незначний міграційний приріст у 2014-2015рр.) як міграційне скорочення так і природне зменшення здійснювали негативний вплив на формування загального приросту населення області. Відмітимо, що саме природне зменшення здійснює найбільший вплив щодо скорочення населення. Якщо коефіцієнт депопуляції в 1990р. становив 0,87, то вже з 1992р. він перетнув граничне значення (1) та становив 1,07, в 2000р. – 1,97, в 2010 р. –1,46 та в 2018р. – 1,88 (тобто померло більше, ніж народилось на 88%). При цьому відмітимо, що останній природний приріст

(народилось більше, ніж померло) зафіксовано у 1991 р. Отже, в Миколаївській області відбувається звужений режим відтворення населення, а процес депопуляції не зупиняється.

Таблиця 1 – Формування приросту (скорочення) чисельності населення Миколаївської області, осіб*

Роки	Загальний приріст (скорочення)	Природний приріст (скорочення)	Міграційний приріст (скорочення)
1989	+5 600	+3 400	+2 200
1990	+6 200	+2 300	+3 900
1991	+8 400	+300	+8 100
1992	+9 500	-1 100	+10 600
1993	+500	-3 200	+3 700
1994	-8 700	-5 000	-3 700
1995	-9 700	-6 700	-3 000
1996	-12 300	-7 300	-5 000
1997	-9 900	-7 300	-2 600
1998	-13 200	-8 400	-4 800
1999	-12 800	-9 000	-3 800
2000	-15 200	-9 900	-5 300
2001	-15 500	-9 500	-6 000
2002	-11 939	-10 084	-1 855
2003	-11 111	-9 466	-1 645
2004	-10 884	-9 122	-1 762
2005	-9 898	-9 367	-531
2006	-7 770	-7 564	-206
2007	-8 294	-7 653	-641
2008	-7 722	-6 577	-1 145
2009	-6 322	-5 605	-717
2010	-6 234	-5 869	-365
2011	-5 059	-4 412	-647
2012	-4 742	-3 762	-980
2013	-5 109	-4 310	-799
2014	-4 030	-4 674	+644
2015	-6 135	-6 341	+206
2016	-8 081	-6 640	-1 441
2017	-8 802	-6 912	-1 890
2018	-10 228	-8 015	-2 213

* Побудовано автором на основі [2]

Важливим при дослідженні демографічної ситуації є аналіз статевовікового розподілу населення (таблиця 2).

Таблиця 2 – Розподіл постійного населення Миколаївської області за віковими групами та статтю

Показники	1990 р.		2019 р.		2019р. в порівнянні з 1990р.	
	тис. осіб	%	тис. осіб	%	тис. осіб	в.п.
Загальна кількість	1333,5	100,0	1130,4	100,0	-203,1	-
молодше працездатного	323,1	24,2	187,2	16,6	-135,9	-7,6
- чоловіки	164,4	12,3	96,7	8,6	-67,7	-3,7
- жінки	158,7	11,9	90,5	8,0	-68,2	-3,9
працездатному	750,5	56,3	681,5	60,3	-69,0	+4,0
- чоловіки	379,6	28,5	333,7	29,5	-45,9	+1,0
- жінки	370,9	27,5	347,8	30,8	-23,1	+3,3
старше працездатного	259,9	19,5	261,7	23,1	+1,8	+3,6
- чоловіки	75,3	5,6	93,4	8,3	+18,1	+2,7
- жінки	184,6	13,8	168,3	14,8	-16,3	+1,0

* Побудовано автором на основі [2]

За період 1990-2019рр. чисельність населення Миколаївської області скоротилась на 203,1 тис. осіб. Демографічна криза загострюється, щоб зрозуміти кількісні втрати населення за цей період можна просумувати чисельність постійного населення на 1.01.2019р. в таких містах Миколаївської області як Вознесеньськ, Очаків, Первомайськ, Южноукраїнськ, отже загальна кількість населення в цих містах становить 155,3 тис. осіб.

Найбільше зменшення відбулось у віковій групі молодше працездатного віку (-135,9 тис. осіб). В даній віковій групі чисельність і чоловіків і жінок зменшилась майже в два рази. Структурний розподіл населення свідчить, що найбільша питома вага належить населенню у

працездатному віці, при цьому відмітимо значне переважання групи старше працездатного віку над молодше працездатного на 6,5 в.п., даний факт є ознакою глибокого рівня старіння населення. Тоді як в 1990р. ситуація була зовсім протилежна – питома вага групи «0-15р.» була більше групи «60р. і старші» на 4,7 в.п. Відмітимо значно коротшу тривалість життя як в Україні, так і в Миколаївській області в порівнянні з іншими європейськими країнами, при цьому у чоловіків даний показник менше, ніж у жінок, внаслідок чого в групі старше працездатного віку чисельність жінок значно більше, хоча хлопчиків завжди народжується більше. В цілому в Миколаївській області переважає жіноче населення.

Найбільш вагома причина смертності населення Миколаївської області за період 1990-2018рр. «хвороби системи кровообігу», на другому місці «новоутворення», така ситуація характерна і в цілому для країни.

Таким чином, підсумовуючи, зазначимо, що демографічна ситуація в Миколаївській області складна, процеси депопуляції не припиняються: кількість народжених зменшується, коефіцієнт депопуляції більше одиниці, глибокий рівень старіння населення. Щоб зупинити процес депопуляції в першу чергу треба подбати про покращення, поліпшення здоров'я нації та якості життя населення; для збільшення кількості народжених важливо вирішити складні проблеми соціально-економічного характеру, особливо це стосується створення робочих місць та подолання безробіття.

Список використаних джерел

1. Державна служба статистики України // <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Населення України // <http://database.ukrcensus.gov.ua>